สมใจ โพธิ์เขียว 2550: การศึกษาวิเคราะห์โคลงดั้นเรื่องปฏิสังขรณ์วัดพระเชตุพน พระนิพนธ์สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (วรรณคดีไทย) สาขาวรรณคดีไทย ภาควิชาวรรณคดี
ประธานกรรมการที่ปรึกษา: ผู้ช่วยศาสตราจารย์เสาวณิต วิงวอน, อ.ด. 225 หน้า

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นการศึกษาโคลงดั้นเรื่องปฏิสังขรณ์วัดพระเชตุพน พระนิพนธ์สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส ในฐานะที่เป็นวรรณคดียอพระเกียรติ เป็นบันทึกทางประวัติศาสตร์ และเป็นบันทึกทัศนศิลป์ โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 7 บท ว่าด้วยการศึกษาประวัติวัดพระเชตุพนและการบูรณะปฏิสังขรณ์ การศึกษาองค์ประกอบของโคลงดั้นเรื่องปฏิสังขรณ์วัดพระเชตุพนด้านวรรณศิลป์ และการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโคลงดั้นเรื่องนี้กับทัศนศิลป์

วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม เป็นพระอารามหลวงสำคัญแห่งหนึ่งของกรุงรัตนโกสินทร์ เดิมเป็นวัดราษฎร์ชื่อวัดโพธาราม สร้างมาตั้งแต่ปลายสมัยกรุงศรีอยุธยา ได้รับการสถาปนาเป็นพระอารามหลวงในสมัยธนบุรี ในสมัยรัตนโกสินทร์วัดพระเชตุพนฯ ได้รับการบูรณะปฏิสังขรณ์ครั้งแรกในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช (ครองราชย์ปี พ.ศ. 2325 - 2352) และมีการปฏิสังขรณ์ครั้งใหญ่ในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (ครองราชย์ปี พ.ศ. 2367 - 2394) สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส ขณะดำรงพระยศเป็นกรมหมื่นนุชิตชิโนรสและทรงเป็นอธิบดีสงฆ์วัดพระเชตุพนฯ ได้ทรงพระนิพนธ์โคลงดั้นเรื่องปฏิสังขรณ์วัดพระเชตุพนขึ้น โคลงเรื่องนี้นอกจากเป็นวรรณคดีแล้ว ยังเป็นบันทึกรายการต่างๆ ในการปฏิสังขรณ์อย่างละเอียด ซึ่งหลายรายการไม่ปรากฏในหลักฐานอื่น

จากการศึกษาพบว่าโคลงดั้นเรื่องปฏิสังขรณ์วัดพระเชตุพนเป็นวรรณคดีที่มีคุณค่าหลายด้าน ได้แก่ คุณค่าด้านวรรณคดี มีการใช้ภาษาไพเราะ งดงาม เพียบพร้อมด้วยคุณค่าทางวรรณศิลป์ มีการวางโครงเรื่องดีสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การยอพระเกียรติ นอกจากนี้ยังมีคุณค่าในฐานะเป็นบันทึกทางประวัติศาสตร์ และคุณค่าในฐานะเป็นบันทึกทัศนศิลป์อีกด้วย

สมใจ โพธิ์เขียว — ลายมือชื่อนิสิต

เสาวณิต วิงวอน — ลายมือชื่อประธานกรรมการ

23 / พ.ค. / 2550

Somjai Phokiew 2007: An Analytical Study of Klong Dan Patisangkhorn Wat Phrachetuphon By The Supreme Patriarch His Royal Highness Prince Paramanujitajinorasa. Master of Arts (Thai Literature), Major Field: Thai Literature, Department of Literature. Thesis Advisor:
Assistant Professor Sauvanit Vingvorn, Ph.D. 225 pages.

This thesis is an analytical study of Klong Dan Patisangkhorn Wat Phrachetuphon, composed by the Supreme Patriarch His Royal Highness Prince Paramanujitajinorasa, as a eulogy for King Rama III, a historical record, and a record of visual art forms. It is divided into seven chapters which include the study of the history and renovations of Wat Phrachetuphon, of the elements of the Klong Dan, the renovation of Wat Phrachetuphon in literary area, and the relation between Wat Phrachetuphon and visual art.

Wat Phrachetuphon is one among a number of important royal monasteries in Bangkok. The monastery, originally named Wat Photaram, was constructed in the late Ayutthaya period by common people, and was turned into a royal monastery in the period of Thonburi. In the early Rattanakosin period, there were two renovations done to this monastery; the first one was carried out in the First Reign (B.E. 2325-2352), and the second, which was greatly extensive, in the Third Reign (B.E. 2367-2394). It was the great renovation in the Third Reign that the Supreme Patriarch His Royal Highness Prince Paramanujitajinorasa, who was then the abbot of the monastery, took as the theme of Klong Dan Patisangkhorn Wat Phrachetuphon. This writing serves as both literature and a detailed record of the restoration and construction, many items of which are not available anywhere else.

The study has found that Klong Dan Patisangkhorn Wat Phrachetuphon is a valuable piece of work in various aspects for the poem is literature, historical record, and record of visual art forms at the same time. As literature, Klong Dan Patisangkhorn Wat Phrachetuphon was composed with magnificent language, with a masterfully designed plot, making it an appropriate eulogy for the king.

Somjai Phokiew — Student's signature

Sauvanit Vingvorn — Thesis Advisor's signature

23 / May / 2007